

HOÀNG NGUYÊN,

DÒNG NHẠC YÊU THƯƠNG,

DÒNG ĐĨA NGANG TRÁI

Vòng Trùng Đĩa

Đà Lạt mảnh danh thành phố ngàn hoa, nơi đó, có nhiều loài hoa thích hợp với khí hậu lành
lành cao nguyên. Giữa khung trời ngàn hoa, có loài hoa đẹp nhất thành ca khúc - Hoa Anh Đào
- trở thành hình ảnh quen thuộc, tiêu biểu, gợi tình, gợi nhớ cho phố núi mù sương, thơ mộng
đẹp nhất vang vọng cho cả bốn mùa như dòng nhạc của nhạc sĩ Hoàng Nguyên.

Nói đến Hoàng Nguyên, mọi người đều liên tưởng đến hai nhạc phẩm một thời yêu thương,
vang bóng: Ai Lên Xứ Hoa Đào & Bài Thơ Hoa Đào. Và, ngược lại, nói đến Đà Lạt cùng Hoa
Anh Đào, chúng ta gợi nhớ Hoàng Nguyên.

Lãng đãng, mờ ảo với khói sương, với màu hoa, với mây trời... giữa chốn trần thế đẹp nhất
hoa qua lời ca tiếng nhạc, như lúc bước vào chốn bình yên.

Ai Lên Xứ Hoa Đào, bắt gặp hình ảnh:

*"Ai lên xứ Hoa Đào, đứng chân bước lên theo đường hoa.
Hoa bay đến muôn người, người ngắm nhìn hoa theo chân ai,*

Đng tr n nhìn hoa b m r i lòng tr n m b m hoa,
Lâng lâng trong sng khói r i bàng hoàng theo khói sng,
L c d n vào quên lãng r i đng hoa, l ng b c trong lãng quên..."

V i tâm h n l khách mng m , tr tình... ru h n vào cõi mng cùng bóng dáng giai nhân
nh t vng mây tr i giảng m c trong Bài Thơ Hoa Đào:

"Ngày nào dng chân phiêu lãng, khách t i đây khi hoa đào vng l i đi.
Màu hoa in dáng tr i, tình hoa l u luy n ng i,
B i h i lòng l khách th y c i v i..."

...Gi c m tiên n giáng xu ng tr n
Tóc mây buông l i tha th t bên h .
Đ i tình quân đ n trong gi c m ...".

Chàng l khách đó sinh trng và l n lên Qu ng Tr và Hu . Cũng nh nh u chàng trai
tr khác, trót nghe theo "ti ng g i" tham gia kháng chí n ch ng Pháp vào đ u th p niên 1950,
đng ch m th c t ph phàng, ngán ng m, chàng già t núi r ng mi n Trung, chu du vào thành
ph mù sng. Mang tâm h n ngh sĩ, Hoàng Nguyên (nhà giáo Cao C Phúc) có năng khi u
v h i h a và âm nh c nh Văn Cao. Và, chàng th sinh đó mang tâm h n lãng m n, say mê
hình nh theo truy n thuy t hai chàng L u Th n, Nguy n Tri u vào đ p t t Đoàn Ng l c ch n
thiên thai v i thiên nhiên, mây ngàn gió núi, ti ng thông reo, su i g i nh ti ng nh c quy n h n
cùng hình nh tiên n , ca khúc Đng Nào Lên Thiên Thai xu t hi n cùng v i b c chân lãng
du chàng phiêu b t trong n i mê ho c, trong l i cảm đ tâm h n ngh sĩ b i phù h p v i
khung c nh tr tình làm thành ca khúc, say đ m khán thính gi thành ph mù sng:

"C m tay em, anh h i: đng nào lên thiên thai, đng nào lên thiên thai...
N i hoa xuân không h tàn
N i b m xuân không h nh t
N i tình xuân không úa màu bao gi ..."

R i, n i đó, tâm trng, ni m kh c kho i, u t đ c t bày:

"Anh nào biết đứng lên thiên thai!
Khi trái đất còn vang vọng đau
Khi hồn anh chạ biết sống đâu?
Anh nào biết đứng lên thiên thai
Khi lòng còn như băng buốt giá
Và tình còn e ấp nói không nên lời..."

Dáng người dong dỏng cao, mái tóc chúi bóng búi, nhà giáo, nhạc sĩ bước vào tuổi đôi mươi, tay ôm cây đàn guitar, giọng hát trầm buồn, đi một chút phong trần, lãng tử trông thật hấp dẫn. Tranh The Guitarist của Picasco, trở thành thơ nói cho bao kẻ yêu văn nghệ và, vô hình chung gợi lên quá khứ đáng "lưu ý" của chính quyên.

Hoàng Nguyên dạy học tại trường THPT Tuân Quang, thuộc chùa Linh Quang, khu số 4 Đà Lạt, Trường THPT Thích Thiệt (anh ruột thầy Nhật Hạnh) làm Hiệu trưởng. Nhà giáo Cao Công Phúc dạy Văn tại trường THPT, thầy Nhật Hạnh dạy Văn tại trường THPT. Tên tuổi hai nhà giáo như một thời kỳ, lời cuốn học sinh đến trường Tuân Quang.

Chàng đứng bao lâu, sóng gió cuộc đời mới dạy, năm 1956, trong một trận lòng bứt rứt Đà Lạt, trường THPT Tuân Quang có nhiều nhà giáo bước ra như Lý Quốc Việt, giáo sư Toán Lý Hóa, Nguyễn Hữu Chính, giáo sư Pháp văn... vì hoạt động đấu tranh (Đội Việt) và Cao Công Phúc vì có tham gia trong phong trào "kháng chiến" chống Pháp. Hoàng Thi Thơ ở Sài Gòn phải hợp cùng Hoàng Nguyên, thầy chủ trì nhạc học tại Đà Lạt. Đêm đó có truyền đơn phân động đã rải bên ngoài. Trường Công an Cảnh Sát Phấn Trưng Lý (cha ghê nhà ca sĩ đứng thành danh trong mỹ thuật qua) đã có thành kiến với Hoàng Nguyên, nhân cơ hội này, quy kết đứng mũi có bàn tay của "đội đấu" nên đem nhân viên công lập đến nhà khám xét. Chàng may, bắt gặp đứng nhìn bạn nhạc sĩ tên chiền, có cuốn "Tiên Quân Ca" của Văn Cao, nhạc phẩm đó Hoàng Nguyên rất ái mộ. Văn Cao đã nổi danh với ca khúc Thiên Thai. Đứng một quan chức thẩm quyền, đứng đầu là Trung tá Trần Trường, nhạc phẩm Đứng Lên Thiên Thai có phần mỹ mĩ, yếm thế, ru ngủ tuổi trẻ và ông cho rằng, người sáng tác nhạc phẩm này mà viết thiên động không đúng, vẫn còn đi theo con đường của văn nghệ sĩ bên kia và tuy nhiên... Hoàng Nguyên bước và đày ra Côn Đảo khoảng năm 1957.

"... Ở Côn Sơn, thiên tình sự của người nghệ sĩ Hoàng Nguyên đứng mũi và chính tình éo le và tan tác. Là một tài hoa đa dạng, người tù Hoàng Nguyên đứng về Chử Huy Trường ở Côn Sơn mà nhìn chung nên đã đưa chàng ta về một thời kỳ Nhạc và Việt văn cho ái mộ ông, tên H. năm đó khoảng 19 tuổi... Mọi tình hai người nhóm lên vũ bão. Trăng ngàn sáng bên đã là môi trường cho tình yêu ngang trái nảy nở.

Chỉ t khi ng i con gái c a Chúa Đ o mang thai. M i tình hai nh p so le b phát giác. Đ gi th th ng cho gia đình. V Chúa Đ o gi kín chuy n n y và ch b o riêng v i ng i gây ra tai h a là nh c sĩ Hoàng Nguyên: ông ta đòi h i Hoàng Nguyên ph i h p th c hóa chuy n l a đôi c a hai ng i v i đi u ki n v n đ ng cho ng i nh c sĩ đ c tr t do..." (Lâm T ng Dũ - Tình S Nhạc Khúc).

Đ ng tr c hoàn c nh ti n th i l ng nan, Hoàng Nguyên ph i h a đ đ p ng đi u ki n nh m g danh đ cho gia đình v Chúa Đ o.

Hoàng Nguyên đ c tr t do, tr v Sài Gòn, lên Đà L t thăm l i tr ng cũ. Dù r t yêu thích thành ph cao nguyên, song cu c s ng không đ c tho i mái nên chàng v Sài Gòn. Tuy đã h a và "Đây là m i tình l n c a ng i ngh sĩ. Nh ng cánh chim b ng yêu chu ng đ do và ngh thu t, Hoàng Nguyên không dám tr l i h i đ o đ làm r m t n i r t thi u tình ng i, quanh năm su t tháng khô c n v i sinh ho t h p hời c a nh ng ng i áo xanh... Chàng đành làm cánh chim bay không bao g tr l i" (LTD - TSNK). M i tình ngang trái n y th p thoáng trong tác ph m "La Chartreuse de Parme" c a văn hào Pháp Stendhal, nàng Clélia Conti, con gái tr n th ng c thành Parme, đ p, quy n r , ng t ngây bao con tim, c chàng văn sĩ, đ nh m nh tr trêu, ch còn l i o nh, ngang trái và bi th ng.

Sài Gòn, Hoàng Nguyên v a ti p t c con đ ng văn ngh v a d y h c tr ng t th c Qu c Anh, v a tìm cách ti n thân trên con đ ng h c v n. Năm 1961, Hoàng Nguyên theo h c t i Đ i h c S Ph m Sài Gòn, ban Anh văn. Th i gian theo h c đ i h c, Hoàng Nguyên đ c s b o b c c a Ô.B Ph m Ng c Thìn, Th tr ng Phan Thi t, t th t Sài Gòn. Phu nhân Ph m Ng c Thìn là n tài t Hu nh Khanh c m m n tài ngh và tính tình c a Hoàng Nguyên nên nh n làm em nuôi, nhân ti n d y kèm con gái c a ông bà là cô Ng c Thu n. Ng c Thu n là m t thi u n đài các, tâm h n lãng m n, làm th , vi t văn, vi t báo.. đ i bút hi u Tr ng Li t Dung.

Hoàng Nguyên kh i đ u là em nuôi c a gia đình Ô.B Ph m Ng c Thìn đ d y cho ái n , d n dà hai tâm h n th y trò đ c m g p nhau, Hoàng Nguyên yêu đ m đ u i cô con gái ông Ph m Ng c Thìn và cu i cùng tr thành r c a gia đình ân nhân trên. Nhạc khúc Thu y Yêu Nhau ra đ i trong kho ng th i gian n y:

"Thu y yêu nhau anh làm th
Thu y yêu nhau em đ i ch ,
Dòng n c H ng Giang trôi l ng l

Chị a biết chi gì n h n và chị a biết s u m ng m ...

... Và ng i lên xe hoa

T già b n sông dài!

Đ đ n hôm nay tôi ng i đây

L ng ng m hoa soan r i r ng đ y. Ng i i i, th ngây đã l r i

Khi ta xa nhau r i, tôi xin chép l i v n th ".

Ca khúc bày tỏ nỗi niềm của chàng nhạc sĩ với người con gái đã có đứa con với chàng ở Côn Sơn, quê của gia đình đứa con sinh sống bên dòng Hoàng Giang. Chàng đã biết đứa con liên lạc với nàng nhạc nữ đã chịu đựng cay đắng vì nỗi đau phẫn nình nên không thể hàn gắn mối tình mang đến một thế hệ. Nàng tỏ lòng căm giận đối với người đàn ông khác.

Trở lại Sài Gòn, Hoàng Nguyên nhận được Thu làm vợ. Và, chàng dù biết qua bóng hủu vô tính "lãng mạn, đa tình" của người vợ nhưng đành nhẫn nhịn mang đến hạnh phúc và oan nghiệt trên vai cuộc đời, đành chấp nhận. Thiên tình sự xảy ra giữa chàng nhạc sĩ và nhà báo, Tổng thư ký tờ Kiến Nguyên Mới, tác giả TSNK và cũng là tác giả tác phẩm bóng x bóng bóng th, nhạc nữ tác quyền cho chàng nhạc sĩ trông nom. Và tiếp nối với người tình, chị nhân "tổ hợp GIÓ".

Thơ nhạc, Nhạc Thu nhận lời rất ghen tuông. Khi biết được tình của ca khúc Thu y Yêu Nhau, nàng đã tức giận, đốt nhieu sáng tác viết tay của Hoàng Nguyên, không muốn người chồng bóng của mình sống còn với bóng hình như người tình xưa cũ nào trong cung đàn nét nhạc.

Năm 1965, Hoàng Nguyên bắt đầu viết vào Khóa 19 Trường Bộ Binh Thủ Đức. Ra trường được phân công chuyên viên về Cục Quân Cảnh, được quy định của Đội tá nhạc sĩ Anh Việt Trường Văn Trường. Ban nhạc Hoàng Thi Gian của Anh Việt giao cho Hoàng Nguyên làm trưởng ban, phần lớn thu thập và hòa âm do Nguyễn Hữu (em ruột của Nguyễn Hiền) đảm nhiệm. Hoàng Thi Gian xuất hiện trên Truyền thanh & Truyền hình đã thu hút khá đông thính giả đi u.

Thơ r i, "Trong một chuyến công tác bóng xe Jeep ở miền Đông, Hoàng Nguyên qua đ i i i đ c 47 Vũng Tàu bóng tại n n xe h i năm 1972" (LTD - TSNK). Hoàng Nguyên vĩnh viễn ra đi vào cõi miền viễn lúc vừa 40, được chôn cất ở nghĩa trang đô thành, đ i i v và 3 con.

Năm 1973, nhóm thân hữu Hoàng Nguyên gồm nhạc sĩ Nguyễn Hữu Hiên, Anh Việt, Lê Trọng Nguyễn, Lan Đài cho xuất bản tuyển tập nhạc của nhóm thân hữu nói trên để phổ biến, lấy tiền xây mộ bia cho Hoàng Nguyên.

Hoàng Nguyên sáng tác rất nhiều nhạc phẩm, đã mang thi vang vọng, nét nhạc lí ca nhạc nhàng, duyên dáng, trữ tình, đam mê... văn, Nguyễn Trọng Dũng.

Nhạc khúc Tà Áo Tím đã làm sống động hình ảnh yêu kiều, thơ mộng của chốn thôn kinh bên dòng sông Hương, núi Ngự:

"Mặt chị u lang thang bên dòng Hương Giang

Tôi gặp mặt tà áo tím

Nhà thơ phóng trong nắng hồng

Màu áo tím sao luyến thắm

Màu áo tím sao vẫn vẫn...

...Mặt chị i gian dẫu đôi cánh bìa

Mặt dòng sông dẫu nghiêng luyến thắm

Mặt chị u thu buồm nhà hỡi tôi c...

Tôi mặc màu áo, đôi mắt mong sao áo màu khép kín tin nhau...

...Nguyễn i áo tím qua cửa, và áo tím phai màu

Đi dòng Hương Giang hỡi hỡi người nào!".

Trong ca khúc Cho Nguyễn i Tình Lạ, tôi bày tâm trạng của người nghệ sĩ cho cuộc tình ngang trái, lạ lùng:

"Anh gì đây nhá là chim
Rã rã cánh, bẹt bay phồng ng trãi nao!
Em gì đây nhá cành hoa
Cho tôi đi đong đưa ng n gió nào...
Thế là hết n c trôi qua củ u
Đã chìm sâu nh ng tháng ngày đam mê,
Thôi đành quên nh ng th ng yêu củ u
Nhá là yêu, vãi nay đã quá xa!"

Niêm cay đắng, bi th ng đó, cùng vãi s nu i ti c đ trang trãi, tha th cho nhau, th p thoáng trong tình khúc Đ ng Trách Gì Nhau:

"Ôi! trãi làm giông t ,
Đ ng i th m trách ng i sao h ng h khôn nguôi.
Ôi! n a đ i gió s ng
Mà còn đ ng cay, mà còn chua xót vì nhau..."

...Oán trách nhau chi, b vãi nhũ u r i, xót xa nhũ u r i".

Khi khoác áo chiến y, Hoàng Nguyên sáng tác nhũ u nh c ph m v hình nh ng i chiến sĩ, tình ca Lá R ng Ven Sông là m t trong nh ng b n tango hay nh t vào th p niên 60 & 70:

"Th ng ai ngoài s ng gió
Đ i lính chiến gian lao
Đêm đêm nhìn tay súng
Lòng nghĩ i mai sau
Th ng ai vì sông núi
Mà khoác áo chiến y
Th ng ai v n th ng ai.
Th ng ai, đã th ng ai r i
Dù tháng năm đ n trôi
Dù lá hoa tàn phai
Lòng n y v n nh th ng ai..."

Trong chinh chiến, người chiến binh vẫn mang tình cảm chan chứa, lãng mạn giữa anh em ngăn cách tiền tuyến, hậu phương đằm thắm giữa anh em trong nhà phố Sao Em Không Đâu:

"Đi tôi từ ngày khoác áo chiến binh
Lên đường, biết rằng lòng này đã biết về những
Chiều nay, lòng chờ đợi như thơ ông em
Thơ ông về mái tóc êm đềm
Buông dài phố kín hỡi anh..."

*

Mùa hè 1971, ba tháng quân trường bên nhà nhạc sĩ Hoàng Nguyên. Cũng hai, theo học Khóa III Trung cấp CTCT tại Trường ĐH. CTCT Đà Lạt. Anh đảm nhiệm giảng viên Văn nghệ, tôi phụ trách giảng viên Báo chí. Trường là thành phố mùa sương, với anh, đặc biệt trở về chốn cũ thập niên 50, với tôi thập niên 60. Cùng chung căn phòng, anh em chúng tôi thơ ông viết công tác sinh hoạt văn nghệ, báo chí nên đặc biệt may mắn, trên học đi cà, bát phở. Chúng tôi có bạn người thơ ông người Thơ y T trên học Xuân Hoàng cho lãng quên đi. Hình ảnh và tên tuổi Hoàng Nguyên rất thân quen với Đà Lạt vì vậy khi anh liên lạc về thơ văn nghệ cho khóa, đặc biệt hiểu bóng hồng đáp ứng. Tính tình, điềm đạm, ít nói, không thích phê phán, chỉ trích người và việc, anh sống nghiêm túc, nghiêm túc, chỉ lắng nghe, ít đi phá. Khi đi công tác đến nhà người khuôn mặt nhạc sĩ bạn nhà Hoàng Thi Thơ, Phạm Duy, Phạm Đình Chương, Văn Phụng, Nguyễn Hiên... anh chỉ nhạc đến nhà người bạn nhạc hay cả nhà đi đặc biệt người thích.

Đi đi quân trường có trường học Trung học Bùi Thế Xuân, thời gian liên lạc cho chương trình văn nghệ anh có "mười giao cảm" với hai cô giáo, trong đó có cô Lưu Lăng (em ruột của Bùi Tín). Đi làm học của chúng tôi, thông thơ ông Thơ y T, khi có chuyện riêng tư tâm tình với nhau, người trong nhà kiêng, bạn học ngoài cuộc đặc biệt Vũ Hoàng Chương "lữ chúng tôi là c loài năm bảy đã a" người ngoài nhìn sương đêm, học nhạc.

Thuở đó, tôi vẫn luôn nghe nhạc của đi và thơ ông kể những tình hoa mộng qua ngòi bút của Kim Dung. Một buổi tối, người nhà của Câu Lạc Bộ, nghe Dông Hùng Công đang theo học khóa Căn Bản CTCT nói về cuộc tình duyên bi thảm mà Hoàng Nguyên chấp nhận, tôi mới hiểu. Thế nào, những lúc nhìn anh, thoáng hiện lên nỗi buồn xa vắng mênh mông. Tôi hiểu nỗi đau thơ ông, khấp khểnh trong anh như chấp nhận nỗi oan khiên đành cam chịu như Virgile: "La femme est toujours un être inconstant et changeant" (Đàn bà luôn luôn là người nhảm nhí và thay đổi).

Thời gian thắm thoát trôi qua với bao biến thiên tình đời và nhân thế. Giây đây, bên bờ đời dạt dào, trong bóng anh em, đêm đêm café tán ngẫu, thân quen với tác giả có chung cuộc tình ngang trái, nghe nhạc, nhạc lời kể niềm xa xưa như lời ca anh viết "cuộc tình nào không thối ngầu anh ơi, đừng trách nhau chi!".

Anh đã ra đi biến biệt, lời ca nét nhạc vẫn còn đời cho nhân thế thối ngầu thối c. Tiếng rưng, thời gian qua, nhiều trung tâm sản xuất Cassette, CD, Video... không tôn trọng nhạc sĩ sáng tác, chỉ đặt tên ca sĩ, trong đó có nhiều nhạc phẩm của anh. Tiếng hát Xuân Thu với Ai Lên Xà Hoa Đào, Anh Khoa qua Bài Thơ Hoa Đào, Hà Thanh trong Thuở Ấy Yêu Em, Tà Áo Tím, Jo Marcel với Lá Rừng Ven Sông... gần bó với tình ca của Hoàng Nguyên qua năm tháng.

Mong một ngày nào đó, có muôn ngàn cánh Hoa Anh Đào phất lên mặt anh, từng ngả ngời nhạc sĩ tài hoa trong nghệ thuật nhạc gần gũi bao ngang trái trong cuộc đời.

Vòng Trùng Động

